CUST FOREST

ESTRATÈGIES DE FINANÇAMENT PRIVAT PER A LA GESTIÓ FORESTAL

Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència

Finançat per la Unió Europea NextGenerationEU

CustForest compta amb el suport de la Fundación Biodiversidad del Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico (MITECO) en el marc del Pla de Recuperació, Transformació y Resiliència (PRTR), finançat per la Unió Europea – NextGenerationEU.

Estratègies de finançament privat per a la gestió forestal

XCN
XARXA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA

REDACCIÓ
XCN

DISSENY I MAQUETACIÓ
CREAF, XCN

FOTOGRAFIES
Alba Mas Bassas (CREAF), Pixabay

Pàgina

1. Introducció 4

2. Mecanismes de finançament privat 7

2.1. Compensacions per la pèrdua de biodiversitat 8

2.2. Eco-màrqueting 14

2.3. Solucions basades en la natura 16

2.4. El mercat voluntari de carboni 20

2.5. Mercat de Serveis Ecosistèmics 22

2.6. Cadena de subministraments sostenibles 25

2.7. Filantropia: micromecenatge, donacions 28

2.8. Responsabilitat Social Corporativa 32

3. Conclusions 35

4. Annex 40

1. Introducció

La conservació de la biodiversitat i la restauració dels boscos i paisatges és imprescindible per protegir processos ecològics i el benestar de les generacions presents i futures. A més a més, també constitueixen una eina important per a combatre el canvi climàtic. En els darrers anys ha augmentat l'interès polític, tant a nivell nacional com internacional, cap a la restauració . Però la manca de finançament segueix sent un dels principals obstacles per a la conservació de la biodiversitat.

Actualment, la major part del finançament prové dels pressupostos públics, però aquests fons són massa limitats per cobrir les necessitats de restauració i competeixen amb d'altres necessitats públiques . A Espanya, segons el Marc d'acció prioritària per a la Xarxa Natura 2000, les necessitats de finançament d'aquesta xarxa són de 1.401 milions d'euros anuals. La superfície d'espais terrestres protegits per la Xarxa Natura 2000 és del 25,5% .

Però, ja no és suficient amb protegir aquest 25,5%, sinó que necessitem restaurar espais degradats i renaturalitzar-los. Calen més iniciatives i més finançament. De fet, per cada euro invertit en la restauració la Comissió Europea estima un benefici en retorn d'entre 8 a 38 euros . En aquest escenari les entitats sense ànim de lucre i les organitzacions privades hi poden tenir un paper clau.

Catalunya és un referent internacional pel seu ric teixit associatiu, on les entitats sense ànim de lucre exerceixen un paper fonamental en la protecció de la biodiversitat, actuant com a custòdies dels espais naturals, educadores de la ciutadania i impulsores de polítiques favorables a la conservació.

Al mateix temps, les empreses privades tenen una gran influència sobre els canvis del paisatge a través de les seves decisions d'inversió. També s'ha observat un augment del seu interès per invertir en sostenibilitat.

Aquest interès es manifesta de diverses maneres, com ara la transició a fonts d'energia renovables, la construcció d'edificis més sostenibles o la inversió en la restauració de la natura. Aquestes accions no només contribueixen a la protecció del medi ambient, sinó que també resulten beneficioses per al màrqueting de les empreses, millorant la seva imatge i atractiu davant dels consumidors, que cada vegada són més conscients de la importància de la sostenibilitat .

En aquest context, cal destacar tres raons que justifiquen posar la restauració ambiental al centre de l'estratègia competitiva de les empreses modernes. En primer lloc, com a eina d'adaptació al risc, ja que permet anticipar-se a possibles canvis regulatoris i protegir les activitats empresarials davant dels impactes del canvi climàtic. En segon lloc, com a part de la seva responsabilitat social corporativa, on un enfocament en el medi ambient dins de la cadena de valor reforça la relació amb els grups d'interès.

I, finalment, com a estratègia orientada al consumidor, que facilita captar clients sensibilitzats amb la sostenibilitat i desenvolupar noves línies de negoci amb impacte ambiental positiu. Aquest conjunt; teixit associatiu, sumat a l'interès de les empreses per invertir en el medi ambient i en la restauració de la natura, poden jugar un paper important per complementar les activitats del sector públic i potenciar els esforços globals de restauració (Galaz et al., 2018).

L'objectiu d'aquest informe és recopilar els principals mètodes de finançament privat i presentar casos reals d'èxit innovadors a Europa, l'Estat espanyol i Catalunya, per apropar-los a les entitats locals com a referents i font d'inspiració. Aquesta iniciativa vol ajudar a afrontar l'obstacle del finançament en la conservació de la natura, concretament en la gestió forestal i aprofitar les oportunitats que ens ofereix el context actual d'emergència climàtica, destacant la importància i el paper clau de les entitats privades en la valuosa tasca de conservar i restaurar la natura.

Els diferents mecanismes de finançament identificats durant l'anàlisi han estat exemplificats amb casos pràctics d'entitats europees que treballen en la conservació de la natura. S'ha optat per seleccionar exemples de finançament privat aplicats a la conservació de la biodiversitat en general, amb el potencial de ser extrapolats al context de la gestió forestal sostenible. A més, cal destacar que molts dels exemples analitzats inclouen col.laboracions entre ONG i empreses privades de diferents característiques. En aquest sentit, l'objectiu de l'anàlisi no és valorar el caràcter ètic d'aquestes col.laboracions, sinó mostrar que és possible implicar el sector privat en la conservació de la natura com a part d'una estratègia més àmplia.

2. Mecanismes de finançament privat

2.1. Compensacions per pèrdua de biodiversitat

Són l'última opció en la jerarquia de mitigació (evitar, minimitzar, restaurar i compensar). És una política de protecció de la biodiversitat imposada pels governs per compensar els danys inevitables a la biodiversitat causats per projectes de desenvolupament. Quan el dany és difícil o impossible d'eliminar, es recorre a aquesta política.

Amb l'expansió ràpida de les ciutats i el desenvolupament d'infraestructures associades, la compensació de biodiversitat és una manera d'augmentar el finançament i la protecció de la mateixa. Sota una política de compensació, qualsevol pèrdua de biodiversitat deguda al desenvolupament ha de ser compensada per garantir un guany net zero, almenys, cap pèrdua neta de biodiversitat. Actualment, 42 països tenen polítiques de compensació de biodiversitat, però només hi ha evidència d'aplicació en menys del 20% d'aquests països.

Biodiversity Net Gain (BNG)

Anglaterra

Des del 12 de febrer de 2024, la Biodiversity Net Gain (BNG) és obligatòria a Anglaterra i exigeix que cada projecte urbanístic assoleixi un guany net del 10% en biodiversitat. Això significa que un desenvolupament ha de donar lloc a un hàbitat natural de major o millor qualitat que el que existia abans del desenvolupament. Per calcular aquestes mesures, s'utilitza una eina anomenada "Statutory Biodiversity Metric Tool", que determina el nombre d'unitats de biodiversitat per hàbitat existent. Aquest nombre depèn de la mida, la qualitat, la ubicació i el tipus d'hàbitat. Les unitats de biodiversitat es poden perdre a causa de la urbanització o generar-se mitjançant la creació o millora d'hàbitats. Aquesta legislació està dirigida a gestors de projectes urbanístics, autoritats locals d'urbanisme i gestors de terres que poden operar dins del mercat de BNG.

Hi ha tres maneres d'aconseguir un guany net de biodiversitat en el context d'un projecte urbanístic:

1. Creació de biodiversitat in situ, dins dels límits del projecte urbanístic.
2. Si no es pot aconseguir tot el guany de biodiversitat in situ, es pot optar per guany de biodiversitat ex situ, millorant la biodiversitat en un lloc fora dels límits del desenvolupament o comprant unitats de biodiversitat.
3. Finalment, com a última opció, es poden comprar crèdits de biodiversitat al govern d'Anglaterra, perquè aquest els inverteixi en la creació d'hàbitats al país.

A més, tant per als guanys de biodiversitat in situ com ex situ, cal garantir el manteniment dels hàbitats durant un mínim de 30 anys.

Cada permís concedit per a un projecte urbanístic ha d'anar acompanyat d'un pla de BNG, que ha de ser elaborat en col.laboració amb una persona professional del medi ambient. Aquest pla ha de mesurar el valor de la biodiversitat de l'hàbitat existent i establir les estratègies per aconseguir el guany net de biodiversitat.

El pla s'ha d'aprovar abans de l'inici del projecte i ha de garantir que el valor de biodiversitat in situ posterior al desenvolupament sigui precís i es basi en els plans urbanístics previstos.

La BNG és una estratègia que busca assegurar que els desenvolupaments urbanístics i altres projectes tinguin un impacte positiu mesurable en la biodiversitat, de manera que la qualitat i quantitat dels hàbitats naturals millorin després del desenvolupament.

>>

A Espanya, les mesures compensatòries de biodiversitat es contemplen a la Directiva d'hàbitats i la Llei 42/2007, del 13 de desembre del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat . Però només s'aplica quan un pla, programa o projecte té efectes significatius sobre valors inclosos a la Xarxa Natura 2000, per tal d'assegurar la coherència global de la xarxa.

Tot i que a Catalunya no existeixen instruments jurídics per a la compensació de la natura, sí que existeixen iniciatives privades que persegueixen la compensació de la natura, com ara la «inicativa Compensanatura» de l'associació Sèlvans, on particulars i organitzacions poden contribuir a la conservació d'espais d'alt valor natural.

També és un exemple rellevant a destacar la col.laboració entre l'associació ANSE, «la associació de Naturaliestas del Sureste», i l'empresa Pepsico, per a compensar la petjada hídrica de la fabricació de gaspatxos Alvalle a Las Torres de Cotillas (Murcia) la conca del riu Segura. L'empresa Pepsico ha desenvolupat una estratègia global «Net Water Positive» per tal de reduir el consum absolut d'aigua i retornar a les conques hidrogràfiques locals més del 100% de l'aigua utilitzada a les instal.lacions de les empreses i a zones d'alt risc hídric, com ho és la conca del Riu Segura.

Iniciativa Compensanatura

Associació Sèlvans - Catalunya

La iniciativa Compensanatura va ser originada l'any 2011 per l'associació Sèlvans com una via d'implicació econòmica de la societat en la conservació de paratges d'alt valor natural. La iniciativa va sorgir principalment a partir de la incorporació del sistema Comunitari de Gestió i Auditoria Mediambiental - EMAS l'any 2010. Compensanatura es basa en el primer indicador oficial d'impacte d'una organització sobre la biodiversitat: l'ocupació del sòl, expressada en m^2 de superfície construïda.

L'objectiu és preservar paratges d'alt valor natural alhora que es redueix la petjada de carboni de manera col.lectiva. Particulars i organitzacions poden ajudar a conservar espais naturals d'una superfície com a mínim equivalent als m^2 de sòl que ocupen les seves oficines, habitatges o naus industrials.

Totes les donacions de la iniciativa Compensanatura es dipositen en un compte corrent específic fins al moment en què es signa un acord amb una propietat forestal d'un bosc considerat d'interès per preservar.

Aleshores, es transfereix entre un 50% i un 80% de l'import de les donacions a aquesta propietat forestal, fent un pagament anomenat «compra dels drets de tala», amb un preu per hectàrea de bosc segons els tipus d'arbres que el componen.

El pagament s'emmarca dins un acord de custòdia entre la propietat i l'Associació Sèlvans, on la propietat es compromet a no fer cap aprofitament fustaner a la zona acordada durant 15 a 25 anys (el que es considera un cicle de tala) i deixar-la evolucionar de manera natural.

Els resultats de la iniciativa fins el dia d'avui, indiquen que 72 particulars i 47 organitzacions s'hi van implicar i s'han aconseguit recaptar 31.157 € fins ara, canalitzats a través de 9 propietats forestals. Amb els diners recaptats, s'ha pogut conservar un total de 10 boscos d'alt valor natural amb una extensió total de 421.501 m^2.

Recuperació de Boscos de Ribera a la conca del Riu Segura – ANSE i Alvalle (Pepsico)

La col.laboració de l'Associació de Naturalistes del Sud-est (ANSE) i d'Alvalle (PepsiCo) ha aconseguit retornar 70 milions de litres d'aigua al riu Segura, equivalent al 100% del consum anual de la seva planta de gaspatxos. Aquesta iniciativa va començar l'any 2022 i estava prevista per un període de 2 anys. Ha consistit en restaurar el bosc de ribera al llarg de 2km de la conca del riu Segura eliminant la canya (Arundo donax), una de les 100 espècies invasores més nocives del món, que es propaga molt ràpidament i consumeix grans quantitats d'aigua, i substituir-la per boscos de ribera autòctons.

Aquesta restauració ha permès que la planta d'Alvalle estigui a punt de convertir-se en una instal.lació de zero consum net d'aigua, contribuint a mitigar els efectes de la sequera en una regió d'alt estrès hídric. La iniciativa també ha implicat la plantació de 2.000 exemplars d'arbres i arbustos autòctons de ribera al llarg de la conca del riu Segura, amb la participació de 35 voluntaris i voluntàries de la companyia Pepsico.

Entre les espècies plantades, s'ha posat especial èmfasi en la recuperació de l'Hàbitat d'Interès Comunitari 92A0, format per boscos de ribera de Salix alba i Populus alba, així com en la reintroducció d'espècies amenaçades a nivell regional, com el freixe (Fraxinus angustifolia), catalogat com En Perill d'Extinció segons el Decret 50/2003, i el saüc (Sambucus nigra), classificat com a Vulnerable en el mateix decret.

El nou bosc de ribera, millora la qualitat de l'aigua i redueix el risc d'inundacions, reduint la transpiració d'aigua provocada per la canya i disminuint la velocitat del cabal. A més, genera un impacte positiu en l'ecosistema i la biodiversitat de la zona, creant un nou embornal de carboni que ajuda a reduir el CO_2 atmosfèric. El projecte s'emmarca dins l'estratègia PepsiCo Positive. Es tracta de la major intervenció de recuperació de bosc de ribera que s'ha dut a terme a la conca del riu Segura per part d'un agent privat.

2.2. Eco-màrqueting

L'eco-màrqueting, és una estratègia empresarial que integra la consciència ambiental en la promoció i venda de productes. Sota el sistema de mercat neoliberal, els patrons de consum han contribuït a la desforestació, però també poden finançar esforços de restauració. Amb l'augment de la consciència ambiental dels consumidors, s'han creat mecanismes d'eco-màrqueting que permeten als consumidors finançar directament la restauració forestal. Aquesta estratègia es basa en la idea que els consumidors valoren l'impacte social i ambiental dels seus productes, a més de la qualitat i el preu, i pot esdevenir una eina clau per promoure la sostenibilitat (Bosshard et al., 2021).

A Catalunya, algunes entitats de custòdia produeixen productes que es venen en el marc dels projectes de conservació que tenen en funcionament, com a font secundària de finançament, amb l'objectiu de reinvertir els beneficis en la finalitat social de l'associació. Alguns dels exemples més significatius són els productes agraris que es cultiven a Can Moragues per part de la Fundació Emys, l'oli ecològic que produeix l'associació Trenca, comercialitzat sota la marca «Salvatge», que promou la gestió integral d'oliveres i reforça la població de tortuga mediterrània, i la comercialització d'arròs, pasta i llegums per part de l'empresa Riet Vell, un projecte de SEO BirdLife que garanteix una agricultura respectuosa amb el medi ambient i afavoreix la biodiversitat, especialment d'aus.

Projecte LIFE Olivares Vivos

SEO BirdLife

El projecte Olivares Vivos es desenvolupa en 20 finques demostratives a la província de Jaén, amb un total de 140.903 m² d'olivars restaurats fins al 2021. També compta amb 15 marques d'oli d'oliva verge extra que segueixen un model certificat científicament per garantir l'aplicació d'estàndards que contribueixen a la recuperació de flora i fauna. Aquesta iniciativa busca compatibilitzar la producció agrícola amb la conservació de la biodiversitat i la millora de la rendibilitat dels olivars.

Les accions del projecte es centren principalment en zones no productives dels olivars, com camins, marges, barrancs o rierols, per restaurar serveis ecosistèmics degradats i reduir la dependència de productes químics com adobs i pesticides. L'olivera, com a espècie autòctona del Mediterrani, facilita la restauració gràcies a la seva relació històrica amb la flora i fauna de la regió.

Els estudis realitzats han mostrat que els olivars de la zona conserven una biodiversitat important. En només tres anys, s'han recuperat més de cinc espècies noves per grup d'indicador, amb un augment del 36% en la seva abundància. A més, quatre dels cinc grups d'indicadors han registrat increments tant en riquesa com en abundància.

El projecte també ha desenvolupat manuals i materials per ajudar els agricultors a aplicar aquestes mesures de restauració i integrar-les en els seus cultius.

Pel que fa al mercat, s'ha creat un segell que certifica científicament els estàndards de biodiversitat complits pels olis produïts en aquestes finques. Els estudis de màrqueting indiquen que aquesta certificació, combinada amb una estratègia comercial adequada, contribueix a augmentar la rendibilitat dels cultius.

Aquest projecte posa de manifest el paper dels olivars com a ecosistemes clau en la conservació de la biodiversitat a la conca mediterrània, així com el seu potencial per compatibilitzar tradició, sostenibilitat i rendibilitat econòmica.

2.3. Solucions basades en la natura

Les Solucions Basades en la Natura (SBN) són enfocaments, accions o processos que utilitzen els principis de la natura per donar solució a diferents problemes relacionats amb la gestió territorial i urbana, com l'adaptació al canvi climàtic, la gestió dels recursos, de l'aigua, la seguretat alimentària o la qualitat de l'aire i l'entorn. En una societat cada vegada més urbana, les solucions basades en la natura són eines útils, econòmiques i amb valor afegit en estalvi de costos, generació d'ocupació local i aliances estratègiques amb el sector privat. A més, ajuden a desenvolupar les ciutats amb un enfocament sostenible per ser resilients, saludables i, en definitiva, habitables i vives 🔗.

Hi ha nombrosos casos de solucions basades en la naturalesa, el cas de la restauració del Tram Grensmaas de la conca del riu Mosa a la frontera entre Bèlgica i els Països Baixos, com a solució als efectes devastadors de les inundacions a la regió. Un exemple d'èxit i de llarga trajectòria en el que creiem que és interessant aprofundir.

Un altre exemple rellevant per il.lustrar les solucions basades en la naturalesa, és la cooperació entre l'organització Natuurpunt i l'empresa minera SIBELCO a Bèlgica, per la restauració de pedreres.

Restauració del Riu Mosa: Protecció contra inundacions al Grensmaas

BirdLife Netherlands, Natuurmonumenten

El projecte de restauració del riu Grensmaas, als Països Baixos, és un exemple destacat de solucions basades en la natura. La conca del riu Mosa, en el tram de Grensmaas, és una regió històricament vulnerable a inundacions, especialment les de 1993 i 1995, que van generar una demanda de solucions. Amb aquesta iniciativa, organitzacions conservacionistes, empreses d'extracció de grava i el govern local van col.laborar per la renaturalització d'un tram de 45 km del riu, augmentant la seva capacitat de prevenció d'inundacions. L'objectiu principal va ser retornar el riu, alterat per l'activitat humana, al seu estat natural per millorar la protecció contra inundacions i afavorir la renaturalització de la regió.

Durant el procés d'extracció de grava del riu Mosa, les empreses d'extracció van ajudar a eixamplar el llit del riu i a baixar els marges, ampliant així la zona d'inundació. A més, es van gestionar 200 hectàrees de terres riberenques amb pastura natural per facilitar la restauració i es van reintroduir espècies com el castor i la llúdriga. Aquest projecte no només ha reduït el risc d'inundacions, sinó que també ha restablert l'hàbitat natural.

L'any 2021 hi va haver una inundació massiva, que va servir com a prova demostrativa de l'eficàcia del projecte, ja que cap habitatge de l'àrea restaurada va patir danys. El sistema ha augmentat la resiliència del riu davant inundacions i ha millorat la qualitat de l'hàbitat fluvial, amb estudis ecològics que mostren una recolonització exitosa de la flora i fauna del riu.

A més, el projecte ha esdevingut una atracció turística important, amb dos milions de visitants anuals que generen uns 1.000 milions d'euros per la regió de la Mosa.

Inicialment, la proposta va ser presentada per la Societat local d'història natural, Stroming Ltd, i BirdLife Països Baixos, i va ser gestionada per un consorci que inclou membres del sector de l'extracció de grava, enginyers civils i Natuurmonumenten, una organització conservacionista.

El finançament, que va ascendir a 550 milions d'euros, va ser aportat principalment per les empreses d'extracció, cosa que va permetre que el projecte continués malgrat la crisi financera de 2008. Finalment, s'han dut a terme estudis per monitoritzar la recolonització de flora i fauna, així com per fer seguiment de les espècies introduïdes, com el castor i la llúdriga. Tot i una resistència inicial de la comunitat, els beneficis recreatius, ambientals i de defensa contra inundacions van dissipar les preocupacions.

Restauració de pedreres

BirdLife, Natuurpunt i SIBELCO (Bèlgica)

L'empresa minera multinacional, SIBELCO, està establerta en 31 països. Ha lliurat hectàrees de terra d'antigues pedreres de la companyia ubicades a Bèlgica a Natuurpunt, una associació sense anim de lucre, membre de BirdLife, que vetlla per la protecció de la natura vulnerable a la regió de Flandes, per mantenir-les, transformar-les i gestionar-les.

Sibelco i BirdLife col.laboren des dels anys 80. El que va començar com un simple accés als llocs per monitoritzar les aus es va convertir en una forta col.laboració. Actualment, també influenciat de la renovació de l'estratègia de sostenibilitat de Sibelco per centrar-se en la biodiversitat, la relació entre ambdues parts ha guanyat impuls i l'empresa ha començat a cedir el manteniment i la gestió de les pedreres recuperades per restaurar la natura de la mà de BirdLife.

El 2022 amb motiu del 150é aniversari de l'empresa SIBELCO, aquesta va lliurar 35 hectàrees de terra d'una antiga pedrera a prop d'Anvers, a Natuurpunt per gestionar-les i recuperar-les, i també una antiga pedrera de 18 hectàrees amb l'objectiu de convertir-la en un refugi natural par a una varietat d'espècies d'aus. D'aquest tipus de col.laboració en destaca com la rehabilitació activa pot transformar pedreres en mosaics de biodiversitat, beneficiós tant per a la natura com per a les comunitats locals.

El partenariat entre Sibelco i BirdLife exemplifica una solució basada en la naturalesa perquè restaura pedreres degradades, convertint-les en espais naturals que beneficien la biodiversitat i els serveis ecosistèmics com la pol.linització i la qualitat de l'aigua. A través de la gestió sostenible i la regeneració del paisatge, es creen hàbitats per a espècies vulnerables i es fomenta la resiliència climàtica. A més, s'implica la comunitat local, oferint espais per a l'educació i el lleure, mentre es promou la integració d'objectius ambientals en activitats industrials.

2.4. El mercat voluntari de carboni

Els mercats de carboni són un dels instruments de finançament que, a més de tractar de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH), es poden utilitzar per finançar intervencions de restauració d'ecosistemes. Un crèdit de carboni representa una tona mètrica de diòxid de carboni (CO2) o el seu equivalent en altres GEH que s'ha evitat emetre o s'ha eliminat de l'atmosfera. Aquests crèdits poden ser comprats i venuts en mercats de carboni, permetent a les empreses o organitzacions compensar les seves pròpies emissions pagant per projectes que redueixen o absorbeixen GEH.

Enllaçar els projectes de restauració amb els mercats de carboni no només atrau finançament, sinó que també pot promoure el desenvolupament de models, eines i tecnologies que enforteixin l'impacte dels projectes.

Hi ha dos tipus de mercats de carboni: el mercat de compliment i el mercat voluntari de carboni (MVC). El que distingeix un MVC dels mercats de compliment és la seva naturalesa voluntària, sense ús destinat a fins de compliment. En un MVC, individus privats, corporacions i altres emeten, compren i venen crèdits de carboni fora dels instruments de preu del carboni regulats o obligatoris. Això pot ser per compensar emissions per assolir els seus propis objectius de sostenibilitat i compromisos voluntaris o per demostrar el seu compromís amb la reducció de la seva petjada de carboni i donar suport a projectes com a part de la seva estratègia de responsabilitat social corporativa.

El mercat voluntari de carboni, encara és un mecanisme en evolució. Per la dificultat d'establir una metodologia estandarditzada per monetitzar la biodiversitat i el debat de si realment es pot posar preu a la natura. No obstant això, la demanda de crèdits voluntaris de carboni està en creixement.

A continuació es presenta un cas innovador en el que s'està desenvolupant un esquema combinat de biodiversitat i crèdits de carboni a Transsilvània, un dels dos únics projectes d'aquest tipus a tot el món.

Biodiversitat i Crèdits de Carboni a les pastures de Transsilvània

Fundatia ADEPT, OpWall i BCC, Tansilvanya, Romania

Romania compta amb les pastures d'alta biodiversitat més extenses de la UE, amb més de 2,3 milions d'hectàrees designades com a zones d'alt valor natural. Aquestes pastures, essencials per a la biodiversitat europea, inclouen prats de fenc rics en flors silvestres i són una font clau d'ingressos per a més d'un milió de petits agricultors. Tot i els incentius per preservar-les, estan amenaçades per l'abandonament rural i el canvi d'ús del sòl. Llaurar aquests camps d'alt valor natural provoca pèrdua de biodiversitat i emissions massives de CO2.

Fundatia ADEPT, en estreta col.laboració amb Operation Wallacea (OpWall) i Biodiversity Crèdit Company (BCC), està desenvolupant una metodologia innovadora per a desenvolupar crèdits de biodiversitat certificats i mesurats, que es vendran juntament amb crèdits de carboni per incentivar l'agricultura sostenible i les bones pràctiques dels agricultors en aquestes zones d'alt valor natural. Aquests crèdits representen un pagament, per part del mercat comercial, pel manteniment de la biodiversitat.

En el marc del projecte es preveu avaluar dues valls a senceres a Transsilvània de 2.000 ha cadascuna; s'implementaran mesures durant 25 anys per protegir-ne les valls i donar suport als agricultors. Els agricultors de cada vall rebran un mínim de 300.000€ anuals durant 25 anys i es durà a terme un seguiment continu dels resultats de la biodiversitat.

A més a més, s'espera que aquest model sigui reproduïble no només a Romania sinó arreu del món.
La metodologia per establir preus dels crèdits de biodiversitat inclou una avaluació científica de la biodiversitat basada en elements com ocells, papallones, rèptils, flora i invertebrats, i una anàlisi anual del carboni del sòl. Aquests crèdits de biodiversitat es combinen amb crèdits de carboni en un sol paquet, assegurant que el benefici climàtic ajudi també la biodiversitat. L'objectiu és aplicar aquest concepte a les praderies, ja que el sòl conté molt més carboni que la vegetació, i llaurar-les emet més carboni del que es pot compensar. També establir un sistema de pagament per evitar la pèrdua de biodiversitat i carboni, crucial per aturar la llaurada de pastures permanents.
La biodiversitat i els crèdits de carboni es venen en paquets.

Cada paquet és una sola àrea al voltant d'un o dos pobles: unes 1.500 hectàrees de pastures sota l'amenaça real de ser llaurades, gestionades per molts agricultors. Un cop preparat cada paquet, es ven al Mercat Voluntari de Carboni. El paquet de crèdits de biodiversitat i carboni té un contracte de 25 anys amb el propietari, que garanteix un cert nivell de pagament als agricultors basat en determinades condicions: protegir el carboni sense llaurar i protegir la biodiversitat mitjançant altres mesures de gestió, com ara continuar mantenint els prats de dall.
S'espera que els pagaments siguin d'uns 200 €/ha, la qual cosa hauria de convèncer els agricultors de mantenir les seves terres i una gestió respectuosa amb la biodiversitat. A més, aquests pagaments tindran un augment anual del 3% vinculat a l'índex, garantit 25 anys, sempre que l'agricultor compleixi les condicions.

2.5. Mercat de Serveis Ecosistèmics

La biodiversitat i els serveis dels ecosistemes ofereixen oportunitats a tots els sectors empresarials. La integració de la biodiversitat i els serveis ecosistèmics en les empreses pot aportar un valor afegit significatiu, garantint el desenvolupament sostenible de les cadenes de subministrament, penetrant en nous mercats i atraient nous clients. Les polítiques i procediments de gestió dels riscos per a la biodiversitat i l'ecosistema també poden contribuir a trobar noves oportunitats per a les empreses, com ara la reducció dels costos dels factors de producció gràcies a una major eficiència, el desenvolupament i comercialització de tecnologies de baix impacte, la gestió i elaboració de projectes per reduir la petjada ecològica i la prestació de serveis professionals en matèria d'avaluació, gestió i adaptació del risc 🔗 .

Un altre exemple de mercat de serveis ecosistèmics són els Crèdits Climàtics, desenvolupats en el marc del projecte Life Climark a Catalunya. L'objectiu dels Crèdits Climàtics és facilitar el finançament d'iniciatives de millora de l'entorn i la compensació voluntària de l'impacte de les empreses, posant en valor els serveis ecosistèmics forestals que ofereix un determinat territori.

WOWnature

Etifor (Itàlia)

WOWnature és una plataforma creada per Etifor, entitat vinculada a la Universitat de Pàdua (Itàlia), que tradueix el coneixement científic en impactes positius per al medi ambient i la societat. Aquesta plataforma va ser llançada l'any 2019 i permet a la ciutadania, a les empreses i a les associacions fer-se responsables dels boscos que ens envolten i que ens proporcionen innumerables serveis ecosistèmics.

Gràcies a la plataforma WOWnature, empreses i ciutadans tenen l'oportunitat de donar suport a projectes de reforestació, mitjançant «l'adopció» d'un arbre, que ells mateixos poden triar i plantar, o la protecció dels boscos existents. D'aquesta manera, empreses i ciutadans poden contribuir a la millora i preservació dels beneficis que aquests ecosistemes ens proporcionen naturalment.
El projecte va ser motivat per la devastadora tempesta Vaia l'any 2018, que va provocar el pitjor desastre viscut mai als boscos italians. Una superfície de prop de 42.500 hectàrees va patir danys considerables i, en alguns llocs, la destrucció total dels boscos. Va ser aleshores quan des d'Etifor van decidir prendre partit en la recuperació d'aquests hàbitats i involucrar-hi a la resta de la societat. Així va néixer WOWnature.
L'objectiu de la plataforma és crear una relació de suport mutu i participació activa entre administracions públiques, empreses i ciutadans per tal de tenir cura d'ecosistemes de gran valor natural, sobretot tenint en compte la situació actual d'emergència climàtica

Tots els projectes de WOWnature es duen a terme seguint una gestió forestal sostenible, augmentant la naturalitat i la biodiversitat de les àrees d'intervenció i garantint que els boscos que es gestionin compleixin amb els estàndards ambientals, socials i econòmics certificats pel Forest Sewardship Council (FSC).

Fins al moment, WOWnature ha aconseguit involucrar en la conservació de boscos a 19.190 persones i 561 socis. S'han plantat un total de 258.009 arbres, s'han gestionat 145 boscos sosteniblement i s'han capturat 129.571.835 kg de CO_2. Entre les claus de l'èxit es troben la proximitat amb els voluntaris i involucrar a la població local en els projectes de reforestació que duen a terme gràcies a les donacions a la plataforma WOWnatue.

Els Crèdits Climàtics

Life Climark (Catalunya)

Els crèdits climàtics tenen com a principal objectiu contribuir en la mitigació del canvi climàtic i augmentar la capacitat d'embornal dels boscos mediterranis promovent la seva gestió forestal multifuncional i mitigadora amb la creació d'un mercat de crèdits climàtics.

Els crèdits climàtics són una nova unitat d'intercanvi pensada per facilitar inversions en serveis ecosistèmics a través de les solucions basades en la natura a Catalunya. El sistema consisteix en el fet que una empresa compra un cert nombre de crèdits climàtics amb els quals sufraga una part o la totalitat d'un projecte forestal.

Per a les empreses la marca crèdit climàtic representa una manera segura i rigorosa de vehicular les seves aportacions al medi ambient, que alhora els ofereix visibilitat i transparència.

Per a qui gestiona el bosc, representa una opció de diversificació d'ingressos per a la gestió, derivats de valorar els beneficis que aquest bosc aporta a la societat. Els crèdits climàtics ofereixen la possibilitat de compensar voluntàriament la petjada de carboni i la petjada hídrica de les empreses invertint en gestió forestal a Catalunya.

Els crèdits climàtics es basen en una concepció integradora de la gestió forestal. Això vol dir que, perquè una actuació forestal generi crèdits climàtics, ha d'impactar positivament tant en la mitigació del canvi climàtic com en l'adaptació a aquest canvi, i ho ha de fer de manera coherent amb el context local on s'aplica.

Per això, cal una planificació prèvia a escala de paisatge, participada pels principals actors del territori. Els indicadors i les metodologies utilitzats en el càlcul dels crèdits climàtics tenen una base científica sòlida i han estat escollits d'acord amb els instruments i les eines a l'abast dels/de les gestors/es forestals, seguint criteris de cost-eficiència.

2.6. Cadena de subministrament sostenible

La sostenibilitat de la cadena de subministrament es refereix a la gestió dels aspectes ambientals, socials i de governança en el moviment de béns i serveis des dels productors fins als consumidors. Històricament, l'impacte de les cadenes de subministrament globals en la biodiversitat ha estat majoritàriament negatiu, impulsat pel canvi d'ús del sòl i pràctiques insostenibles en l'agricultura, silvicultura, pesca i altres associades amb les mercaderies. No obstant això, un canvi cap a pràctiques més responsables de gestió de la cadena de subministrament ofereix l'oportunitat d'evitar danys i tenir un impacte positiu en la biodiversitat, incloent compromisos corporatius significatius per eliminar la desforestació de les cadenes de subministrament en els últims anys.

Algunes estratègies per reduir els impactes negatius de la cadena de subministrament en la biodiversitat podrien ser: la millora de les polítiques corporatives i els estàndards interns de les empreses, utilitzar estàndards i certificacions sostenibles de tercers i finançar directament millores de sostenibilitat dins les cadenes de subministrament, inclosos els països de subministrament. En són un bon exemple la col·laboració entre la cadena de supermercats REWE a Alemania i l'entitat NABU, Unió per la natura i conservació de la biodiversitat.

Un altre bon exemple exitós de cadena de subministrament sostenible, seria la col.laboració entre Barilla i l'organització ambiental WWF a Itàlia, per a fer més sostenibles els camps de blat per a la farina dels seus productes i fomentar el consum de productes produïts de manera més sostenible.

Un altre bon exemple exitós de cadena de subministrament sostenible, seria la col.laboració entre Barilla i l'organització ambiental WWF a Itàlia, per a fer més sostenibles els camps de blat per a la farina dels seus productes i fomentar el consum de productes produïts de manera més sostenible.

Fons climàtic NABU: Comprant pel clima

NABU & REWE (Alemania)

El fons climàtic de NABU es va crear en col.laboració amb la cadena de supermercats REWE a Alemanya amb l'objectiu de finançar projectes de mitigació del canvi climàtic i de conservació de la biodiversitat a Alemanya i Europa. Mitjançant la compra de productes etiquetats com a NABU Klimafonds ecològics, els clients poden contribuir de manera directa al fons climàtic. La motivació d'aquesta iniciativa ha estat l'efecte negatiu directe que té el canvi climàtic en la producció d'aliments, així com la contribució de la indústria agroalimentària al canvi climàtic. Amb l'objectiu de revertir aquesta relació, es va crear aquest fons climàtic.

NABU és una organització que treballa per la conservació de la natura a Alemanya i compta amb més de 940.000 membres i uns 70.000 voluntaris. El fons climàtic es va crear l'abril de 2022, però la col.laboració entre NABU i REWE va començar l'any 2010 amb l'objectiu de generar estímuls per a una activitat econòmica més sostenible en el comerç i un consum més conscient a Alemanya, així com millorar la protecció ambiental i la gestió dels recursos en la cadena de valor.

Com a part del Fons Climàtic NABU, es financen projectes com la restauració de torberes i la rehumidificació de torberes agrícoles degradades, amb l'objectiu de segrestar carboni al sòl i reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle, a més de contribuir significativament a la preservació de la biodiversitat. El fons també dóna suport a la conversió de l'agricultura convencional a l'ecològica per millorar la sostenibilitat de la cadena de subministrament.

REWE es compromet a aportar almenys 25 milions d'euros al Fons Climàtic NABU fins a l'any 2027, fent així una contribució destacada a la protecció del clima. Fins ara, el fons ha contribuït a la recuperació i renaturalització d'un total de 1.176 hectàrees a Alemanya i 3.189 hectàrees a Europa, amb un estalvi de 20.197 tones de CO_2 a l'any, gràcies a actuacions en 13 zones europees de 5 països diferents i fins al moment han recaptat un total de 11.058.916€.

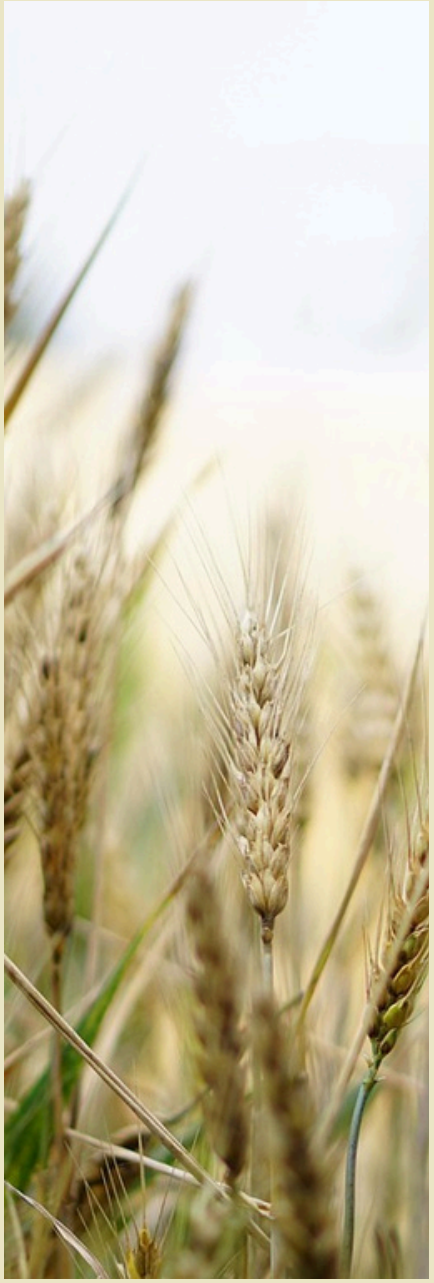

Carta del Mulino

WWF Itàlia, Barilla, Universitat de Bolonya, Universitat de Tuscia i Open Fields

La iniciativa de la "Carta del Mulino" és un programa dissenyat per Barilla, conjuntament amb WWF Itàlia, la Universitat de Bolonya, la Universitat de Tuscia i Open Fields que busca promoure pràctiques agrícoles sostenibles en la producció de blat tou per a la seva marca de panificació Mulino Bianco. Aquesta iniciativa es fonamenta en un contracte de cadena de valor que estableix un acord entre Barilla i totes les parts implicades en la cadena de producció, amb l'objectiu de garantir la qualitat i la sostenibilitat dels productes.

Els agricultors que participen en el programa han de complir amb deu regles específiques que han estat definides en col.laboració amb organitzacions implicades. Aquestes regles són: certificació ISCC PLUS per preservar la biodiversitat, rotació de cultius, un percentatge mínim d'àrea destinada a flors, selecció específica de varietats, ús de llavors certificades, no utilitzar neonicotinoides, no utilitzar glifosat, segregació i traçabilitat dels lots, emmagatzematge dels lots separat d'altres produccions i distribució del valor afegit al llarg de la cadena de subministrament.

Els beneficis per als agricultors inclouen una prima de preu per la seva producció, la garantia de venda dels seus productes i el suport a pràctiques agrícoles més respectuoses amb el medi ambient. Alhora, Barilla pot comunicar i comercialitzar la sostenibilitat dels seus productes, responent així a les preferències dels consumidors per productes més ecològics i segurs.

Aquesta iniciativa no només contribueix a la viabilitat rural i a la vitalitat de les comunitats agrícoles, sinó que també representa un exemple de com les empreses poden integrar la sostenibilitat en les seves cadenes de subministrament, creant un impacte positiu tant per al medi ambient com per a l'economia local.

El projecte, que va començar l'any 2018, ha anat creixent significativament. Aquell any comptava amb la participació de 140 explotacions, que gestionaven un total de 14.170 hectàrees de blat i 43 hectàrees destinades a cultius florals per fomentar la biodiversitat. El 2021, el programa ja involucrava 2.600 explotacions, amb 61.300 hectàrees de camps de blat i 1.839 hectàrees dedicades a cultius florals.

2.7. Filantropia

La filantropia és el conjunt d'actes voluntaris desinteressats que realitzen individus o institucions per contribuir al bé comú, normalment en forma de donacions econòmiques o altres recursos, com el voluntariat ambiental. Les donacions filantròpiques poden provenir de diverses fonts: individus amb sensibilitat ambiental, empreses compromeses amb la responsabilitat social, fundacions privades o fins i tot herències o llegats. Alguns dels principals mecanismes filantròpics que utilitzen les entitats son els següents:

Micromecenatge

També anomenat Crowdfunding, són microdonacions a través d'aportacions econòmiques d'un grup de persones, que recolzen projectes a organitzacions. Alguns exemples de plataforma de crowdfunding que recolzen projectes ambientals són EcoCrowd, Greencrowd i Kiva, entre d'altres.

La plataforma Worldcoo va crear l'arrodoniment solidari, una eina innovadora de recaptació de fons, que permet arrodonir el cost de la compra afegint uns quants cèntims més per fer una donació cada vegada que es paga amb targeta bancària a comerços físics. Cada establiment decideix a quina entitat sense ànim de lucre destina els donatius recaptats (ja siguin causes socials o ambientals).

Donacions

Les donacions són aportacions econòmiques voluntàries a una organització, per donar suport a un projecte o col.laborar per assolir els seus fins per al bé comú, tant socials com ambientals. Són un mecanisme essencial de finançament, ja siguin puntuals o recurrents, que ajuden a cobrir les necessitats operatives de les entitats. També s'inclouen les donacions en espècies, com ara la donació de materials o equipament.

Entre les més destacades es troben les donacions de terrenys, que garanteixen la conservació a llarg termini d'ecosistemes valuosos. També són importants les donacions a través d'herències, que aporten recursos patrimonials o econòmics per impulsar projectes de restauració ambiental. A continuació es detallen exemples de donacions de diversos tipus a entitats conservacionistes d'arreu del món.

Arrodoniment solidari per projectes forestals Restaurants VIENA

XCN, Worldcoo i Viena (Catalunya)

El 2023 la XCN va establir una col.laboració amb Worldcoo per recaptar donatius per a realitzar tasques de prevenció d'incendis a Catalunya mitjançant la pastura de ramats en espais forestals (campanya «Cèntim a cèntim prevenim els incendis»).

La campanya ha estat implementada durant quasi 2 anys a tots els restaurants Viena. Durant aquest temps, totes les persones que pagaven amb targeta bancària havien de seleccionar al datàfon si volien fer un donatiu a la causa o no. Gràcies a la campanya s'han recaptat un total de 252.000€ procedents de 632.000 donatius (realitzats mitjançant l'arrodoniment solidari). Amb els donatius aconseguits s'han seleccionat 11 projectes, repartits pel territori català i impulsats per associacions i fundacions. Els projectes han inclòs accions diverses per a que els ramats poguessin pasturar: des d'obrir nous espais pel pasturatge, passant per l'aprovisionament d'aigua i menjar per als ramats (especialment en època de sequera), muntar pastors elèctrics o instal.lar abeuradors, entre d'altres.

En conseqüència, gràcies als donatius procedents de l'arrodoniment solidari s'ha disminuït el risc d'incendi en diversos espais forestals, mitjançant tasques de prevenció, alhora que s'ha promogut la conservació de la biodiversitat dels espais on s'actuava. A més, en alguns casos s'ha donat suport a ramats que tenien dificultats per donar continuïtat a la seva tasca.

Es valora molt positivament la implementació d'aquest sistema de recollida de donatius (arrodoniment solidari) per a projectes ambientals, ja que és una proposta on fàcilment s'aconsegueixen donatius (pel fet que són imports molt petits), però globalment es recullen imports significatius.

Col.laboració per la tortuga babaua

GEPEC i EPSON (Cat)

El cas de col.laboració entre GEPEC i EPSON és un bon exemple de donació en espècie, que mostra com les empreses poden contribuir a la conservació de la natura oferint serveis especialitzats. El 2020, Epson va ajudar al GEPEC a protegir dos nius de tortuga babaua a les platges de Tarragona, on més de 400 persones voluntàries es van coordinar per custodiar els nius i informar els 4.000 visitants que es van acostar a les platges. Epson va imprimir lones informatives d'alta qualitat per facilitar la comunicació amb els visitants.

Aquesta col.laboració no va ser la primera entre les dues entitats. Ja el 2018, EPSON va contribuir al projecte de naturalització dels patis escolars, #Patisverds, en el qual es van penjar lones dissenyades per l'artista Napi a diverses escoles per promoure espais educatius verds. Aquesta donació va ser part del compromís d'EPSON dins del seu programa EDU2030.

Aquest tipus de donació no només té un impacte immediat en la comunicació i sensibilització, sinó que també preveu la sostenibilitat a llarg termini, ja que les lones deteriorades es reciclaran en altres objectes, com bosses o estoigs, en tallers organitzats per les entitats, exemplificant un model de donació alineat amb la reutilització i el reciclatge.

Donació de terrenys a l'illa de Sardenya de Claudio Abbado a Legambiente

Família de Claudio Abbado i Legambiente (Itàlia)

Claudio Abbado, famós director d'orquestra internacional, va adquirir 30 anys enrere el que es considerava un abocador il.legal, terrenys que podrien haver estat utilitzats per a la construcció d'hotels i altres estructures que haurien espatllat l'entorn natural de la costa. Comprometent-se a no construir cap immoble, canviant així l'ús del sòl a terres agrícoles, es va dedicar a un gran projecte de recuperació: va retirar-ne els residus i, posteriorment hi va plantar 9 mil plantes, restablint l'entorn de matoll mediterrani que caracteritzava el lloc. Amb els anys, aquests terrenys han esdevingut de gran valor natural. Actualment es troben protegits i inclosos al Parc Natural Regional de Porto Conte.

Després de la mort del director, el 2014, la família Abbado va confiar a Legambiente vuit hectàrees a gestionar per a projectes ambientals, culturals i científics, en compliment de la normativa prevista pel Parc Natural Regional de Porto Conte. Les accions realitzades han sigut coherents amb el projecte original concebut per Claudio Abbado, és a dir, la protecció i la millora del medi ambient. Les activitats són planificades i coordinades per un Comitè que inclou representants de la família Abbado i l'organització de Legambiente de l'Alguer i Sassari.

Entre els objectius del conveni s'hi troben, la realització d'activitats educatives, de recerca, de protecció i promoció del medi ambient cap al territori i la comunitat local, per a la millora de la qualitat de vida; participació en projectes finançables, de manera compatible amb els objectius estatutaris de les parts i amb el pla de gestió de l'espai protegit de Capo Caccia; l'estipulació de col.laboracions amb administracions locals, universitats, entitats gestores d'àrees protegides i escoles. També està previst l'establiment d'una xarxa d'economia social per a la dinamització de la zona, amb la implicació de la ciutadania, les empreses, les realitats del tercer sector, les administracions públiques i el món de la recerca.

2.8. Responsabilitat Social Corporativa

La Responsabilitat Social Corporativa (RSC) és un compromís que les empreses assumeixen per contribuir de manera positiva a la societat i al medi ambient, anant més enllà dels seus objectius financers. La RSC implica que les organitzacions integrin pràctiques responsables en el seu model de negoci, promovent el desenvolupament sostenible, la justícia social i la protecció ambiental.

Dins d'aquest marc, una de les formes d'expressió de la RSC és el voluntariat corporatiu ambiental, que consisteix en accions impulsades per l'empresa amb l'objectiu de contribuir a la millora socioambiental del seu entorn. Aquestes activitats es realitzen en col.laboració amb entitats sense ànim de lucre i sovint hi participen tant els treballadors com els seus familiars. El voluntariat corporatiu no només genera un impacte positiu sobre l'entorn natural, sinó que també fomenta la cohesió i la motivació dels equips, alhora que sensibilitza sobre les problemes ambientals.

En aquest marc de RSC també destaquen els serveis Pro-Bono. Són serveis que ofereixen els professionals d'empreses de forma voluntària, gratuïta i desinteressada a les entitats. Per exemple, assessorament informàtic, assessorament jurídic, etc. Aquest tipus de serveis són especialment oferts per empreses de màrqueting, tecnologia i consultoria estratègica, i bufets d'advocats; permeten a les entitats comptar amb un suport professional extern tot estalviant-se el cost de la seva contractació.

RSC Buff i Projecte Bocos de Muntanya

Buff i Projecte Boscos de Muntanya Catalunya

Per una banda, Buff és una empresa fundada l'any 1992 i establerta a Catalunya, però amb abast internacional, que va encunyar el concepte de "buff" com a coll tubular, un producte destinat a les activitats a l'aire lliure. Per l'altre, l'any 2006 es va crear l'associació EOCA, «The European Outdoor Conservation Association», una organització benèfica impulsada per l'European Outdoor Group, amb l'objectiu de permetre que les empreses del sector de les activitats a l'aire lliure treballin conjuntament, de la qual l'empresa Buff n'és membre. L'EOCA dona suport i finança un gran nombre de projectes locals de protecció, conservació i regeneració molt necessaris arreu del món, protegint els espais naturals i la vida salvatge.

Buff va començar a col.laborar l'any 2012 amb el Projecte Boscos de Muntanya Catalunya, una entitat sense ànim de lucre que treballa per a la conservació i millora dels boscos i paisatges de muntanya dels Pirineus catalans. Aquesta col.laboració es va poder fer a través d'EOCA, ja que Buff va guanyar el premi EOCA els anys 2012 i 2013 com a empresa amb un impacte positiu en el medi ambient. Buff va decidir aportar el seu premi, d'uns 15.000 €, al Projecte Boscos de Muntanya, i a partir de llavors van començar a col.laborar de manera més estreta. També es va impulsar dins d'EOCA el programa "Summit Membership", on les pròpies empreses poden finançar projectes de conservació de la natura a nivell local que compleixin els criteris d'EOCA.

En línia amb aquesta col.laboració, l'any 2014 Buff va crear un tubular personalitzat per al Projecte Boscos de Muntanya perquè l'entitat pogués obtenir beneficis amb la seva venda. Buff també van crear la seva pròpia cursa, l'Epic Trail Aigüestortes, a la Vall de Boí, aportant una part dels diners de les preinscripcions a l'entitat.

Inicialment, les col.laboracions provenien del departament de màrqueting, però posteriorment es va crear el departament de RSC i, més tard, el departament de sostenibilitat. L'empresa va desenvolupar el seu pla estratègic de RSC i sostenibilitat.

El programa de sostenibilitat de Buff, anomenat «Do More Now», defineix el compromís de l'empresa de créixer produint de manera responsable, promovent el benestar dels treballadors, les comunitats i el medi ambient.

Aquest programa es basa en tres pilars: la producció sostenible en la cadena de fabricació («Act More»), les col.laboracions ambientals per preservar el planeta i l'entorn («Protect More»), i actuar amb una mentalitat comunitària que prioritza les persones («Care More»). La creació d'aquest programa va suposar un punt d'inflexió per donar un impuls ambiental a l'estratègia de sostenibilitat de l'empresa.

Buff també va contribuir al projecte Terra del Comú, iniciativa del Projecte Boscos de Muntanya, per crear espais oberts al bosc d'Esterri de Cardós, amb una jornada de voluntariat corporatiu en la que van participar tots els treballadors de Buff, i on l'empresa va contribuir econòmicament.

Gràcies a EOCA i Buff, el Projecte Boscos de Muntanya va aconseguir 30.000 € el 2020. Aquestes aportacions van permetre al projecte dur a terme obres de bioenginyeria i treballs forestals per crear espais oberts i generar un mosaic agroforestal, sempre consensuant les actuacions amb els veïns i generant un impacte positiu al poble.

Tant Buff com el Projecte Boscos de Muntanya destaquen la importància de tenir objectius comuns i d'actuar per a una causa compartida per aconseguir col.laboracions a llarg termini que tinguin una repercussió positiva en l'entorn i en els veïns i veïnes.

3. Conclusions, lliçons i oportunitats per a les entitats ambientals en el context català

Un dels principals reptes per les entitats del tercer sector ambiental a Catalunya és la sostenibilitat i viabilitat econòmica de l'entitat. La XCN recomana a les seves entitats membres que per aconseguir un model financer equilibrat i sostenible, s'estableixi un escenari ideal de distribució de les fonts de finançament d'un 20% de fons propis, un 30% de fons privats i un 50% de fons públics (tot tendint a augmentar els percentatges de fons propis més fons privats i disminuir els fons públics). Tot i que aquest és un escenari desitjable, en l'actualitat poques entitats aconsegueixen una distribució tan equilibrada.

• **Fons propis.** La participació de socis i donants en el finançament de les entitats forma part de la naturalesa participativa i la base social que té la figura jurídica de l'associació. Mantenir una bona relació amb la base social és essencial, ja que aquest suport és una font de finançament constant i una manera de consolidar la implicació de la comunitat amb el projecte de l'entitat a més de tenir una independència econòmica i per tant justificativa més enllà de les persones sòcies de l'entitat.

• **Fons privats.** Cada vegada més, les empreses reconeixen la importància de la seva responsabilitat social i ambiental i destinen una part dels seus beneficis a la col.laboració amb entitats no lucratives per millorar el seu impacte i la seva imatge. Les regulacions ambientals de les empreses obren una finestra d'oportunitat per la col.laboració amb entitats que encara és poc explorada. No obstant això, cada entitat ha de valorar les implicacions ètiques d'aquestes col.laboracions.

• **Fons públics.** Actualment, la majoria del finançament de les entitats prové de fons públics, fet que pot generar una dependència excessiva de les administracions. Aquesta situació no és ideal, ja que pot comprometre l'autonomia de l'entitat i fer-la vulnerable a canvis en les polítiques públiques, a més de requerir de co-finançaments o avanços pressupostaris dels projectes per part de les entitats.

En qualsevol cas, és fonamental que les entitats treballin per diversificar les fonts de finançament. No és aconsellable dependre econòmicament d'una única font, com sovint passa amb les subvencions públiques. Una bona pràctica és incrementar el pes de fonts d'ingressos regulars, que aportin estabilitat i redueixin la incertesa financera. Així mateix, cal fidelitzar els socis, particulars i empreses que col.laboren en el projecte, reforçant la confiança mútua i garantint una base sòlida per al futur.

En aquest sentit, les fonts de finançament privades poden ser especialment valuoses per a les entitats, i ho podem veure en els casos d'èxit anomenats i desenvolupats al llarg de la guia. Aquests exemples mostren com les col.laboracions amb empreses i altres actors privats no només contribueixen a la sostenibilitat financera, sinó que també poden obrir noves oportunitats per a la creació de models innovadors i la consolidació de projectes a llarg termini.

Al llarg de la guia s'han presentat casos d'èxit d'entitats de gran envergadura i referents en l'àmbit europeu, com WWF i BirdLife, que poden semblar lluny de la realitat de les entitats més petites a Catalunya.

Tanmateix, també s'hi inclouen exemples d'entitats locals que han implementat estratègies de finançament privades per diversificar les seves fonts d'ingressos i reduir la dependència dels fons públics.

Alguns exemples d'èxit en aquest sentit són GEPEC i EPSON, Projecte Boscos de Muntanya i Buff, i la Xarxa per a la Conservació de la Natura amb la cadena de restaurants VIENA. Aquests casos mostren que, independentment de la mida de l'entitat, les col.laboracions amb entitats privades poden ser una eina eficaç per a garantir la sostenibilitat financera i per afavorir la diversificació dels ingressos. A partir dels casos presentats, es poden extreure una serie d'aprenentatges que poden servir d'inspiració a altres entitats.

En primer lloc, de les entrevistes fetes a diverses entitats europees per documentar aquest recull, es pot extreure que les col.laboracions inicials amb empreses poden ser un punt de partida per a projectes més ambiciosos a llarg termini. Per exemple les col.laboracions de GEPEC amb EPSON, Projecte Boscos de Muntanya i Buff o Anse i PepsiCo poden ser un primer pas per portar a terme col.laboracions més estables i a llarg termini com són el cas de Sibelco amb Birdlife International per portar a terme projectes de restauració d'hàbitats degradats.

En segon lloc, iniciatives com WWF i Barilla, Nabu i REWE i Olivares Vivos mostren dues aproximacions diferents a la gestió del territori a traves de la integració de la sostenibilitat en la cadena de valor de productes primaris. Així WWF i Nabu en els seus projectes han apostat per col.laboracions amb empreses productores per fomentar canvis en la gestió dels recursos primaris dels seus productes.

En canvi, Seo/Birdlife ha optat per crear una certificació avalada científicament per un producte en concret. Certament, establir col.laboracions com les plantejades per WWF i Nabu són difícils per entitats petites i mitjanes, ja que requereix convertir-se en un interlocutor per a empreses grans, com ara REWE o Barilla. No obstant, l'experiència d'entitats en la comercialització de productes de custòdia a Catalunya també demostra la dificultat per posicionar productes primaris al mercat.

En tercer lloc, els mercats de compliment o voluntaris d'emissions de CO2 o els incipients intents d'impulsar un mercat de biodiversitat són una estratègia, els resultats dels quals encara s'han d'analitzar. Els recents escàndols sobre les compensacions d'emissions demostren la necessitat d'un sistema de verificació eficient que contraresti el greenwashing i les males praxis. A més, la compensació d'emissions d'empreses del nord global, compensant les seves emissions al sud global poden suposar una via de colonialisme verd.

Aterrant a Catalunya, recentment s'ha impulsat la creació del mercat de crèdits climàtics amb l'objectiu de crear un mercat voluntari on la propietat de manera organitzada pugui impulsar projectes que després ha de vendre a empreses de Catalunya, tot fiscalitzat per l'administració competent de la Generalitat de Catalunya.

D'aquesta manera s'intenten evitar alguns dels problemes mencionats anteriorment (colonialisme verd i impacte de les compensacions). Avui dia encara són pocs els projectes amb crèdits climàtics, però ja hi han hagut els primers casos on entitats ambientals han decidit impulsar un projecte, com ara la Fundació Pioneers of Our Time o l'Associació Mediambiental la Sínia, demostrant que les entitats ambientals poden ser promotores d'aquests projectes.

En quart lloc, l'estratègia de Biodiversity Net Gain d'Anglaterra i l'estratègia CompensaNatura a Catalunya són similars en quant a la idea base de restaurar hàbitats per compensar l'impacte resultant de projectes urbanísitcs. Deixant de banda les diferències metodològiques, un element clau i essencial que diferència les dues iniciatives és que la BNG està recolzada per un reglament que obliga a qualsevol projecte a fer la corresponent compensació.

Per contra, la certificació Emas, paraigües sota el qual s'ha desenvolupat en un inici CompensaNatura, és voluntari. En aquest sentit, la capacitat per mobilitzar projectes de restauració és radicalment diferent entre ambdós territoris. Amb aquesta comparativa el que es pretén ressaltar és la necessitat de regulacions ambientals i una política fiscal verda que incentivi la conservació i restauració de la natura per tal d'assolir els compromisos europeus adquirits pels països i les regions.

Per acabar, sigui quina sigui l'estratègia triada per una entitat ambiental per aproximar-se a les empreses, és important ser conscient de les necessitats de les mateixes i com l'entitat hi pot donar resposta d'una manera alineada amb els valors fonamentals de l'entitat. Així, un exemple interessant és com Nactiva ha aplicat el concepte de persones, prosperitat i planeta a l'anàlisi de capital natural a Barcelona 🔗🔗.

Relacionant els impactes del teixit empresarial sobre l'entorn i com la gestió d'aquest amb la col.laboració empresarial pot revertir les seves externalitats negatives. Més enllà de la seva aplicabilitat directa, això permet reflectir la possibilitat de les entitats d'implicar el teixit empresarial local, ja sigui per millorar la sostenibilitat de la seva cadena de producció, reduir el seu impacte sobre el medi o revertir aquells impactes que s'hagin generat amb projectes de restauració ambiental. A més, aquests projectes reverteixen en la resiliència de l'entorn on l'empresa desenvolupa la seva activitat tot beneficiant de manera directa o indirecta a les persones treballadores que habitin prop d'aquests espais.

4. Annex

METODOLOGIA

Per realitzar l'anàlisi dels mecanismes per canalitzar fons privats destinats a la gestió forestal es va dissenyar un enfocament metodològic estructurat per garantir resultats rigorosos i aplicables al context de les entitats catalanes.

En una primera fase, es van establir els objectius de l'anàlisi, centrant-se a identificar i conèixer els diversos mecanismes de finançament privat disponibles, amb l'objectiu d'inspirar les entitats catalanes a implementar-los en els seus projectes.

Posteriorment, es va definir l'abast de l'estudi, que, tot i tenir com a prioritat l'aplicabilitat al context català, inclou exemples i mecanismes d'èxit en l'àmbit nacional i europeu.

Entre les organitzacions de referència que van servir com a inspiració per a l'estudi es troben NABU, Natuurpunt i WWF, reconegudes pel seu lideratge en la conservació de la natura.

Les principals fonts d'informació emprades per a aquest anàlisi van ser diverses i complementàries. Es va dur a terme una revisió bibliogràfica exhaustiva per identificar els diferents tipus de mecanismes de finançament privat aplicables a la conservació de la biodiversitat. A aquesta revisió es va sumar la recerca de casos d'èxit d'organitzacions ambientals de referència a Europa i Espanya.

A més, es van realitzar 9 entrevistes semiestructurades a persones responsables de projectes considerats rellevants per a l'estudi, com per exemple, BirdLife a Bèlgica, la iniciativa WOW Nature d'Etifor i l'entitat ANSE.

Aquestes entrevistes es van complementar amb les entrevistes no estructurades realitzades durant la participació de la XCN al Bootcamp europeu de finançament per a la conservació, celebrat a Romania el maig de 2024, organitzat per l'European Network for Private Land Conservation (ENPLC). Aquest esdeveniment va reunir entitats ambientals de referència en l'àmbit europeu, proporcionant una plataforma ideal per obtenir informació directa sobre experiències pràctiques i estratègies d'èxit en l'àmbit del finançament privat.

custforest.cat

@custforest

@custforest

Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència

Finançat per la Unió Europea NextGenerationEU

CustForest compta amb el suport de la Fundación Biodiversidad del Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico (MITECO) en el marc del Pla de Recuperació, Transformació y Resiliència (PRTR), finançat per la Unió Europea – NextGenerationEU.